

DEDÁK ISTVÁN

MAKROÖKONÓMIA

Budapest, 2010

Szerző:

Dr. Dedák István
főiskolai tanár

Lektorálta:

Dr. Veress József
egyetemi tanár

ISBN 978 963 638 335 0

Kiadja

a SALDO Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Zrt.

Felelős kiadó: dr. Bokor Pál a SALDO Zrt. vezérigazgatója

A SALDO Kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők
Egyesülésének tagja

© A Saldo Kiadó valamennyi kiadványa szerzői jogvédelem alatt áll.

*E kiadvány bármely részének sokszorosítása, bármilyen adatrendszerben való
tárolása (papír, elektronikus stb.)*

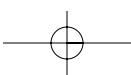
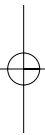
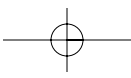
a kiadó előzetes írásbeli engedélye nélkül tilos!

TARTALOM

Előszó	7
1. A makroökonómia tárgya	11
1.1 Mivel foglalkozik a makroökonómia?	11
1.2 Makroökonómiai modellek	12
1.3 Miben különbözik a makroökonómia a mikroökonómiától?	13
1.4 A makroökonómia öt kulcsfontosságú változója	14
1.5 A makroökonómiai gondolatok fejlődése	17
2. A jövedelmek a kibocsátás és az árszínvonal mérése	21
2.1 A gazdasági teljesítmény mérése	21
2.2 A végső felhasználás összetevői	25
2.3 Nominális GDP, Reál GDP, GDP deflátor	27
2.4 A jövedelem további mérőszámai	29
2.5 A megtakarítás és a beruházás kapcsolata	31
3. Az árupiaci egyensúly kialakulása és az IS görbe	36
3.1 Kereslet az árupiacon	36
3.2 A fogyasztási kereslet és a fogyasztási függvény	37
3.3 A multiplikátor hatás	40
3.4 A megtakarítási függvény	42
3.5 A fogyasztási magatartás rövid és hosszú távon: a fogyasztási rejtély	43
3.5.1 A permanens jövedelemhipotézis	45
3.6 A beruházási kereslet	49
3.6.1 Hogyan befolyásolja a kamatláb a beruházási keresletet?	49
3.6.2 A beruházási függvény és az árupiaci egyensúly	52
3.7 Mi történik az egyensúlyi helyzeten kívül?	56
3.7.1 Egy kitérő: a megtakarítási paradoxon	58
3.8 A kormányzati kiadások, a transzferek és az adók hatása az árupiaci egyensúlyra	60
3.9 Az IS görbe	62
<i>III.F. Függelék: Az IS görbe meredeksége és mozgása</i>	68
4. A pénz, a pénzpiaci egyensúly és az IS-LM rendszer	69
4.1 A pénz kialakulása és fajtái	69
4.2 A pénzpiac	70
4.3 A pénzkínálat	71
4.3.1 A pénzteremtés folyamata	71
4.4 A pénzkereslet	76
4.5 A Baumol-Tobin-féle modell	77
4.6 A pénzpiaci egyensúly	80

4.7	Az LM görbe származtatása és jellemzése	82
4.8	Az áru- és pénzpiac szimultán egyensúlya	85
4.9	A fiskális és monetáris politika mechanizmusa	87
	<i>IV.F1. Függelék: Az LM görbe meredekségének levezetése</i>	97
	<i>IV.F2. Függelék: Az LM görbe elmozdulásának levezetése</i>	98
	<i>IV.F3. Függelék: Az N optimális nagyságának levezetése</i> <i>a Baumol-Tobin modellben</i>	98
	<i>IV.F4. Függelék: A pénzmultiplikátor levezetése a gazdaságban</i> <i>lévő készpénz figyelembevételével</i>	99
5.	Az aggregált kereslet és az aggregált kínálat	100
5.1	Az aggregált kereslet és kínálat szerepe	100
5.2	Az aggregált kereslet	101
	5.2.1 Az aggregált keresleti görbe elmozdulása: a monetáris és fiskális politika hatása	103
5.3	Az aggregált kínálat	106
5.4	Az aggregált kínálati görbe rögzített nominális bérek esetén	109
5.5	A hosszú távú aggregált kínálati görbe	116
6.	Az üzleti ciklusok magyarázata	121
6.1	A gazdasági ingadozások klasszikus elmélete	121
6.2	A keynesi forradalom: a piaci automatizmusok elégtelensége	123
	6.2.1 Az aggregált kereslet problémái	124
	6.2.2 A merev nominális bérek szerepe	127
6.3	Egy további probléma: a likviditási csapda	128
6.4	Az üzleti ciklusok új-keynesiánus magyarázata	134
	6.4.1 Az árak és bérek ragadósságát előidéző tényezők	134
	6.4.2 Az üzleti ciklus az új-keynesiánus modellben	136
6.5	Az új-klasszikus makroökonómia: a Lucas modell	139
7.	A munkanélküliség okai, következményei, csökkentésének eszközei	147
7.1	A foglalkoztatottság és a munkanélküliség alapfogalmai	148
7.2	A munkanélküliség természetes rátája	150
	7.2.1 A természetes ráta és az infláció	152
	7.2.2 A természetes ráta csökkentésének eszközei	154
7.3	A ciklikus (konjunkturális) munkanélküliség	156
7.4	A magas reálbérek okozta munkanélküliség	157
7.5	A munkanélküliség gazdasági és társadalmi költségei	158
	7.5.1 A munkanélküliség gazdasági költségei: Okun törvénye	158
	7.5.2 Néhány szó a munkanélküliség társadalmi költségeiről	160
	<i>VII.F. Függelék: Okun törvénye és a gazdasági növekedés üteme</i>	163
8.	Infláció: okok és gyógymódok	164
8.1	A Phillips görbe	166

8.2	A modern Phillips görbe	171
8.3	A kínálati sokkok	178
8.4	A mennyiségi pénzelmélet	180
8.5	Inflációs és jegybanki függetlenség	183
8.6	Az infláció leszorítása és az áldozati ráta	185
8.7	Az infláció káros hatásai	189
	<i>VIII.F1. Függelék: Az aggregált kereslet dinamikája és a DG görbe</i>	193
	<i>VIII.F2. Függelék: Az infláció igazodás dinamikája</i>	194
	<i>VIII.F3. Függelék: Az áldozati ráta és az inflációs várakozások</i>	196
9.	Fiskális politika, költségvetési deficit és államadósság	197
9.1	A költségvetési egyenleg mutatói	197
9.2	A költségvetési egyenleg és a konjunktúrális ingadozás kapcsolata	200
9.3	A fiskális politika buktatói: a kiszorítási hatás és a késedelmek szerepe	204
9.4	Az államadósság keletkezése és következményei	208
9.5	Milyen feltételek mellett stabilizálódik a kormányzati eladósodás?	212
9.6	Mekkora az államadósság terhe?	216
	<i>IX.F. Függelék: Az adósságdinamika egyenletének levezetése</i>	221
10.	A gazdasági növekedés	233
10.1	A növekedés fogalma, jelentősége	223
10.2	Stilizált tények a gazdasági növekedésről	226
10.3	A növekedés Solow-féle modellje	228
10.4	Következtetések a Solow-modellből	234
10.5	A technikai haladás a Solow-modellben	238
	<i>X.F. Függelék: A Cobb-Douglas függvény hasznos tulajdonságai</i>	243
11.	Humán tőke és gazdasági növekedés	245
11.1	Összhangban van-e a Solow-modell a növekedés stilizált tényeivel?	245
11.2	A felhalmozás arányszabálya	248
11.3	A humán tőke beépítése a Solow-modellbe	252
11.4	Államadósság és gazdasági növekedés	256
	<i>XI.F. Függelék: A költségvetés teljes deficitje és a kormányzati eladósodás kapcsolata</i>	261
Felhasznált irodalom		263

ELŐSZÓ

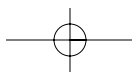
A Makroökonómia című könyv elsősorban a közgazdasági felsőoktatásban, alapképzésben résztvevő hallgatók számára készült, de a makroökonómia és gazdaságpolitika iránt érdeklődő szakemberek is haszonnal forgathatják.

A közgazdászképzésben a bevezető makroökonómiai ismeretanyag az alapozó tárgyak közé tartozik. A könyv megírásakor ezért abból indultam ki, hogy a hallgatók többsége – a középfokú tanulmányaikat közgazdasági szakközépiskolában végzett tanulók kivételével – még nem rendelkezik közgazdasági ismeretekkel. A könyv felépítése olyan, hogy a makroökonómiai ismeretek elsajátítása azoknak a hallgatóknak se okozzon nehézséget, akik egyáltalán nem rendelkeznek közgazdasági előképzettséggel.

A könyv elkészítésekor további fontos szempont volt, hogy egy korszerű, a makroökonómia fejlődésének legújabb áramlatait is felölelő modern makroökonómiát mutassak be. Szakítani kívántam azzal a szemléletmóddal, amely a makroökonómia alapjainak oktatását az ortodox keynesiánus, illetve az 1970-es évek elején megjelenő monetarista gondolatokra korlátozza. Ezért fő vonalaiban igyekeztem bemutatni a makroökonómiában az elmúlt évtizedekben előretörő új irányzatokat is, mindenek előtt az új-klasszikus és új-keynesiánus közgazdaságtan legfontosabb tanításait. Meggyőződésem, hogy az alapképzés keretében is lehetőség van arra, hogy a hallgatók a tradicionális makrogazdasági összefüggéseken túlmenően megismerhessék a makroökonómia fejlődésének legújabb irányzatait is.

Egy-egy fejezetet a hagyományos makroökonómia oktatáshoz képest jelentősen módosítanom kellett. Ez leginkább a monetáris politikával és a Phillips görbe összefüggéssel foglalkozó témaköröket érinti.

A monetáris politika elméletében alapvető változások történtek az elmúlt 20 évben. A jegybankok többsége a korábban alkalmazott pénzkínálat szabályozással felhagyott, s áttért az inflációs célkitűzés rendszerére és ezzel összefüggésben, a kamatláb szabályozásra. Szakítanom kellett ezért azzal a makroökonómiai könyvek jelentős részében még mindig egyeduralgoló felfogással, amely a monetáris politika bemutatása során kizárólag a pénzkínálat alakulására helyezi a hangsúlyt. A másik terület, ahol jelentősen eltértem a hazai bevezető makrogazdasági oktatásban meglévő tananyagok jelentős részétől az a Phillips görbe témaköre volt. A Phillips görbe elemzése rendkívül sokat vál-

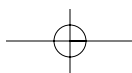
tozott az elmúlt másfél évtizedben a nyugati – mindenekelőtt az angolszász – szakirodalomban. Nem is elsősorban teoretikus értelemben, hanem az elmélet kifejtését, gazdaságpolitikai jelentőségének bemutatását, valamint más elméletekkel – az aggregált kínálattal, Okun törvényével – való kapcsolódását illetően. Ezeket az új megközelítéseket és interpretációkat szintén igyekeztem a könyvbe beépíteni.

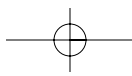
A könyv megírásának oroszlánrésze 2008-ban, de még inkább a 2009-ben kibontakozó nemzetközi pénzügyi válság időszakára esett. Felesleges is lenne azt állítanom, hogy a reálszférát is egyre erőteljesebben érintő válság nem hagyta ott lenyomatát e könyv lapjain. A gazdaság teljes foglalkoztatás irányába ható önszabályozó erejét ezért sokkal kritikusabban, a gazdasági stabilitásra vonatkozó keynesiánus és új-keynesiánus elméleteket pedig sokkal részletesebben tárgyaltam az előzetesen tervezettnél. A nem egy országban történelmi mélypontokhoz közelítő kamatlábak világában olyan közgazdasági teóriák, (mint például a likviditási csapda), amelyek korábban inkább az elméleti kuriózumok, mintsem a gazdasági realitások közé tartoztak, ma a virágkorukat élik. Nyilvánvaló, hogy a világgazdaság 2008–2009-ben fennálló súlyos recessziós helyzete rányomja bélyegét a makroökonómia elméleti súlypontjaira is, s ezt én sem hagyhattam figyelmen kívül.

A könyv egészét áthatja az a felfogás, hogy a BSc képzés jellegéből adódóan sokkal inkább a makroökonómiai összefüggések gazdaságpolitikában történő érvényesülésére kell helyezni a hangsúlyt, és nem az egzakt matematikai megközelítést kell elsősorban bemutatni. Éppen ezért a könyvben számos empirikus adat, és több makrogazdasági problémával összefüggő esettanulmány is található. Határozott célom volt egy-egy elméleti összefüggés gyakorlatban történő érvényesülésének bemutatása. Meggyőződésem, hogy ez teszi a makroökonómia tudományát igazán érdekfeszítővé és izgalmassá. Az érdeklődő, és a felsőbb matematikában jártas olvasók számára egy-egy bonyolultabb összefüggés haladó szintű megközelítését az egyes fejezetek végén található függelékek keretében mutattam be.

A könyv alapvetően a zárt gazdaság makroökonómiai összefüggéseivel foglalkozik, figyelmen kívül hagyva a külső gazdasági folyamatokat. Az egyre inkább globalizálódó világban, különösen egy olyan mértékben nyitott gazdaságban, mint Magyarország, a makrogazdasági események és a gazdaságpolitikai intézkedések háttere sokszor nem, vagy nem teljes mértékben érthető meg a külgazdasági folyamatok számba vétele nélkül. A könyv terjedelme és az oktatásra szánt előadások óraszámja azonban nem teszi lehetővé a makrogazdasági folyamatok nyitott gazdaságban történő elemzését. Erre majd a későbbi tanulmányok folyamán más tárgyak keretében kerül sor.

Ez a könyv első kiadása, ezért valószínűleg hibáktól sem mentes, annak ellenére, hogy a könyv a szerzőnek közel két évtizedre nyúló oktatói és kutatói munkájának ered-

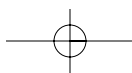
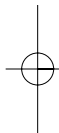
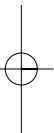

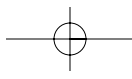
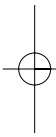
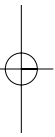
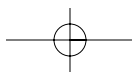

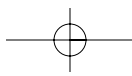
ménye. Mint minden felsőoktatás számára íródott művet, így ezt a könyvet is, az oktatási tapasztalatok és a makroökonómia elméletének változása alapján módosítani, fejleszteni, javítani kell, hogy a bonyolult makrogazdasági összefüggésekben való eligazodáshoz minél pontosabb iránytűt kapjon az olvasó. Ennek érdekében örömmel fogadom a hallgatók és a szakemberek konstruktív észrevételeit és javaslatait.

A könyv kéziratához fűzött rendkívül hasznos észrevételekért köszönetemet fejezem ki a könyv lektorának, *Veress Józsefnek*, valamint a Károly Róbert Főiskola Közgazdasági Tanszékén dolgozó kollégáimnak. Név szerint: *Bozsik Norbertnek*, *Fiser Noéminek*, *Lőkös Lászlónak* és *Magda Róbertnek*.

a Szerző

1. A MAKROÖKONÓMIA TÁRGYA

„Lehet, hogy nem érdeklődsz a makroökonómia iránt, de a makroökonómia érdeklődik irántad.”

(Leon Trotsky)

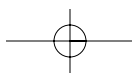
1.1 Mivel foglalkozik a makroökonómia?

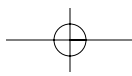
Miért alacsonyabb egyes országokban az emberek jövedelme és életszínvonala, mint másokban? Miért stabilak az árak egyes időszakokban és miért emelkednek gyorsan máskor? Mi az oka annak, hogy olykor számos állásajánlat közül válogathatunk, máskor pedig keresve sem találunk munkahelyet? Mi okozza a gazdasági fellendülés és hanyatlás időről-időre visszatérő periódusait? Mit tehet a kormányzat annak érdekében, hogy a fellendülés hosszantartó, a recesszió pedig minél rövidebb legyen? Nyugtalanul kell-e aludnunk a nagyra duzzadt kormányzati adósság miatt?

A makroökonómia – amely a gazdaság egészét tanulmányozza – ezekre és ezekhez hasonló kérdésekre keresi a választ. A makroökonómiai folyamatok fontos hatást gyakorolnak valamennyiünk életére, függetlenül attól, hogy a gazdaság melyik területén dolgozunk. Az árak és bérek változása, az álláslehetőségek alakulása, vagy a megtakarításainkra jutó kamatok nagysága mindannyiunkat érdeklő kérdések közé tartozik. Nem meglepő ezért, hogy az emberek többsége figyelemmel és érdeklődéssel kíséri a híradásokban és sajtóban rendszeresen megjelenő gazdasági eseményeket. Úgy is fogalmazhatunk, hogy a makroökonómia bizonyos értelemben ma már az általános műveltségnek is része.

A makroökonómiai kérdések fontos szerepet játszanak a gazdaságpolitikai vitákban is, s ezek a viták gyakran politikai köntöst öltve kapnak erőre a választások közeledtével. A pártok igyekeznek meggyőzni az embereket arról, hogy saját gazdaságpolitikai programjuk megvalósulása a többiekhez képest jobb gazdasági teljesítmény, és ezáltal magasabb életszínvonal elérését teszi lehetővé. Sőt, a politikusok nem ritkán a makrogazdasági összefüggéseket saját érdekeiknek megfelelő politikai célokra is igyekeznek felhasználni, hogy újra elnyerjék mandátumukat.

A makroökonómia kérdések vizsgálata nem szűkíthető le pusztán egy adott ország gazdasági folyamataira. Legjobb példa erre a közelmúlt nemzetközi pénzügyi válsága, amely valamennyi országon végiggyűrűzve végül is általános gazdasági visszaeséshez vezetett. **A világgazdaság globalizálódásával, az egyre liberalizáltabbá váló külgazdasági és tő-**

I. FEJEZET

kepiaci folyamatok mellett a nemzetközi gazdasági események fontos hatást gyakorolnak az egyes országok makrogazdasági teljesítményére. Az olajárak változása például egyaránt hatással van az inflációra és a munkanélküliségre, az árfolyamok alakulása befolyásolja az exporttal és importtal foglalkozó vállalkozások teljesítményét. A nemzetközi gazdasági folyamatok különösen fontosak egy kis ország számára – mint például Magyarország – ahol a megtermelt áruk jelentős része a külpiazi forgalom keretében realizálódik, továbbá a termelés jelentős részét a multinacionális vállalatok adják. A zárt gazdaságra vonatkozó makroökonómiai elemzésekben ezért mindig szem előtt kell tartanunk, hogy a külgazdasági folyamatok figyelembe vétele jelentősen módosíthatja a levonható következtetéseket.

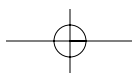
1.2 Makroökonómiai modellek

A közgazdászok a gazdaság megismerésére modelleket használnak. **A modellek olyan elemzési eszközök, amelyek a gazdasági változók közötti kapcsolatokat foglalják össze, általában matematikai formában.** A modellek legfőbb erénye, hogy a gazdasági folyamatok megértésénél a lényeges összefüggésekre fordíthatjuk a figyelmünket és kiszűrhetjük azokat a változókat, amelyek az adott esemény alakulásában nem játszanak meghatározó szerepet.

A modelleknek kétfajta változójuk van: **az exogén változók és az endogén változók.** Az exogén változók azok a változók, amelyeket egyszerű külső adottságként kezelve léptetünk be a modellbe. Ezek a változók a modellbe való belépéskor tehát rögzítettek. Az endogén változók ezzel szemben a modell outputjainak tekinthetők, értékük magából a modellből származik. Az exogén változók tehát a modell működésén keresztül határozzák meg az endogén változók értékét.

A makroökonómia a különféle gazdasági kérdések elemzéséhez más és más modelleket használ fel. Egészen más modell szolgál a gazdasági növekedés elemzésére, mint például a gazdasági ingadozások vizsgálatára. A használt modellt mindig az elemzés célja határozza meg. Ráadásul az egyes makroökonómiai elméletek ugyanannak a kérdésnek a vizsgálatára sokszor eltérő modelleket, illetve eltérő exogén változókat alkalmaznak. Ilyenkor gyakran a modellből leszűrhető tanulságok is különböznek, nem ritkán egymással teljesen szembenálló következtetések levonására adnak módot.

Melyik modell írja le helyesen a valóságot? Minden modellből annyiban szűrhető le helytálló megállapítás, amennyire helytállóak a modell alapjául szolgáló feltevések.

Ha a gazdaság lényeges tulajdonságait a modell figyelmen kívül hagyja, vagy ha a következtetések ellentmondanak a tapasztalati megfigyeléseknek, akkor a modell alapján félrevezető következtetéseket vonhatunk le a gazdaság működésével kapcsolatosan. A modellek megalkotása ezért körültekintést és gondosságot követel a közgazdászoktól.

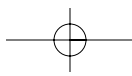
A makroökonómusok elméleteik helyességét és a modelljük összhangját a valósággal empirikus megfigyelések segítségével tesztelik. A megfigyelések alapját az adja, hogy az egyes gazdaságok különböznek egymástól, és az időben is változnak. Amikor valamely változót adott időpontban, de különböző országokban vizsgáljuk, akkor azt **keresztmetszeti** (cross section) elemzésnek, míg ha a változót különböző időpontokra (időszakokra) vonatkoztatva vizsgáljuk, akkor azt **idősor** (time series) elemzésnek nevezzük. A keresztmetszeti és az idősor adatok adják az alapot a makrogazdasági elméletek és modellek helyességének teszteléséhez.

1.3 Miben különbözik a makroökonómia a mikroökonómiától?

A gazdaságot a benne tevékenykedő egyének és vállalkozások működtetik, s ezeknek a szereplőknek a viselkedése központi helyet foglal el a makrogazdasági elemzésekben. Míg azonban a mikroökonómia egy-egy gazdasági szereplőt kiragadva (például egy háztartást, vagy egy vállalkozást) vizsgálja a piac működését, addig a makroökonómia a gazdasági szereplőket összevonja (aggregálja). Az aggregálás eredményeképpen **a makroökonómiában négy fontos gazdasági szereplőt különböztetünk meg:** a háztartási szektort, a vállalkezési szektort (ez utóbbi kettőt együttesen magánszektornak is nevezik), a kormányzatot és a külföldet. Ezeknek a gazdasági szereplőknek a tevékenysége, illetve kölcsönhatásaik eredménye alakítja az egyes országok makrogazdasági folyamatait.

A mikroökonómia az egyes termékek, termelési tényezők piacát vizsgálja, illetve a piacformákat elemzi (tökéletes verseny, monopólium stb.). A makroökonómia ezzel szemben a piacokat is aggregált formában tárgyalja. **Az aggregálás eredményeképpen az áru-, a pénz- és a munkapiacot különböztetjük meg.**

Miért van szükség az egyes piacok aggregálására? Nem lenne-e elég a mikroökonómiai összefüggésekből a gazdaság egészének viselkedésére következtetni? Mindenekelőtt azt kell említeni, hogy számos, a makroökonómiában vizsgált összefüggés mikroökonómiai szinten van megalapozva. A beruházási kereslet, az aggregált kínálat, vagy például a fogyasztási magatartás hátterében is mikroökonómiai modellek állnak. Másfelől viszont, a mikroökonómiai gondolkodás számos esetben nem alkalmazható a

I. FEJEZET

gazdaság egészének vizsgálatára. Példaként említhető, hogy egy termék keresletét mikroszinten alapvetően a termék ára határozza meg, miközben más tényezőket, például a jövedelmeket, adottságként (*ceteris paribus*) lehet kezelni. A keresletet a gazdaság összességében – tehát makroszinten – elemezve, viszont a jövedelmeket nem tekinthetjük adottnak. Sőt – mint látni fogjuk – éppen a kereslet nagyságából vezethető le a gazdaságban keletkezett jövedelmek nagysága.

A hétköznapi életben vagy az újságok hasábjain megjelenő legkirívóbb közgazdasági hibák az összetétel hamisságából (*fallacy of composition*) származnak. **Az összetétel hamissága azt fejezi ki, hogy ami igaz egy-egy gazdasági szereplőre nézve az nem feltétlenül igaz a gazdaság egészét tekintve.** Más szóval, azok a megállapítások, amelyek mikroszinten helyesnek bizonyulnak, dőreségre vezethetnek, ha a gazdaság egészére próbáljuk alkalmazni őket.

Példának okáért tegyük fel, hogy egy háztartás jövedelmének kétszer akkora részét szeretné megtakarítani, mint korábban. Mivel egy háztartás az egész gazdaságnak csak egy parányi részét alkotja, ezért ésszerű feltevés, ha minden mást adottságként kezelünk. Az eredmény így az, hogy háztartásunk megtakarítása hónapról-hónapra kétszer olyan mértékben nő, mint korábban. Most tételezzük fel, hogy egyidejűleg valamennyi háztartás szeretne kétszer annyit megtakarítani. Képes a háztartások összessége is kétszer annyit megtakarítani? Nem feltétlenül, ha végiggondoljuk a következőket. A nagyobb megtakarítás miatt a fogyasztók kevesebbet költenek, csökken az áruk iránti kereslet. A csökkenő kereslet a vállalatokat csökkenő termelésre készíti, s ezért kénytelenek az alkalmazottaik egy részét elbocsátani. A munkanélküliség növekedése miatt csökken a háztartások jövedelme, akik így összességében lehet, hogy semmivel sem tudnak többet megtakarítani, mint korábban.

Az összetétel hamisságának ez a példája – amely a megtakarítási paradoxonként ismert a makroökonómiában – csak egy illusztráció abból a számtalan összefüggésből, amelyek vonzóvá és érdekesítővé teszik a makroökonómia tudományát.

1.4 A makroökonómia öt kulcsfontosságú változója

- Reál GDP,
- munkanélküliség,
- inflációs ráta,
- kamatlábak,
- költségvetési deficit.

